

L'olivera en cinc cançons

Antiga font d'inspiració i emblema mediterrani

L'olivera no només és emblema del paisatge mediterrani. També és un símbol de cultura i civilització. [A Sons de la Mediterrània](#) hem triat cinc cançons que incideixen en aquest poder simbòlic. **Xavier Baró**, **Paco Ibáñez**, els **Quicos**, **Obrint Pas** i **El Último de la Fila** han cantat als encants de l'olivera.

Joan Francesc Mira consigna a la seva traducció de l'Odissea que l'olivera juga un paper principal en la narració del retorn d'Ulisses a casa. D'olivera és la branca que clava contra l'ull del bàrbar ciclop Polifem; sota una olivera silvestre es refugia quan naufraga al país dels feacis i d'olivera és el llit on, finalment, pot descansar quan arriba a Ítaca.

Què deu tenir l'olivera? La seva longevitat, que contrasta amb la seva fragilitat davant el clima, el fort arrelament dels seus troncs recargolats i el fet que d'aquest arbre en surti un producte tan bàsic com l'oli són, amb tota seguretat, elements decisius que li han fet guanyar tota aquesta càrrega simbòlica al llarg dels segles. Hi ha moltes cançons que ho copsen. Aquí en van cinc de bones.

Xavier Baró. "Catedral de joglaria"

Un dels millors discos del cantautor d'Almacelles es va dir *La màgica olivera* (Khlàmør, 2011). La cançó on se sintetitza tot l'ideari de l'àlbum és la tercera, "Catedral de joglaria", on l'olivera esdevé símbol d'allò autèntic, natural i aliè a les modes; el centre d'un seguit d'imatges que reivindiquen els músics populars: els desemparats que sorgeixen de la terra, 'de les entranyes de l'olivera', mentre sona una suau gralla que toca **Heura Gaya**. També sota un olivar és on s'adorm la pastoreta de la cançó tradicional "El caçador i la pastora", que **Baró** interpreta en aquest mateix disc.

Vídeo: <http://www.youtube.com/watch?v=xmOC4pfrxL0>

Paco Ibáñez. "Andaluces de Jaén"

Segurament la música de **Paco Ibáñez** no ha tingut mai una difusió tan massiva com la que va assolir amb aquesta cançó, on musica un poema de combat del malaguanyat escriptor d'Oriola **Miguel Hernández**. Aquí les oliveres no són res més que la font de la feina i de la riquesa, el principal recurs dels latifundis de Jaén; un tresor de la terra que poeta i cantant reclamen que ha d'anar a les mans dels jornaleros que la treballen. Bona part dels mèrits de la cançó són de **François Rabbath**, autor d'uns meravellosos arranjaments amb violoncel. La prova de la popularitat que va assolir aquesta peça és que la va arribar a cantar, en versió *sui generis*, **Manolo Escobar**: "Jaén, levántate brava, sobre tus piedras lunares, no vayas a ser esclava con todos tus olivares".

Vídeo: <http://www.youtube.com/watch?v=iMlyI3yHn60>

Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries. "Pregunteu-li a l'olivera"

Una de les peces més evocadores del grup de folk tortosí és aquest fandango inclòs a l'àlbum *No es pot viure!* (DiscMedi, 2004), en què l'olivera és la vigilant muda i immutable. "Quants hiverns haurà viscut? Quantes guerres ha perdut? Quants homes l'hauran guardat?" L'olivera és aquí la dipositària de la història. Els músics l'observen amb respecte i pensen: que en deu haver vist, de coses!

Vídeo: <http://www.youtube.com/watch?v=fdVHvaS4pZY>

Obrint Pas. "Al país de l'olivera"

El grup valencià va adoptar un to especialment introspectiu en aquesta cançó del disc *Coratge* (Propaganda pel Fet!, 20011) amb profusió de cordes, on l'olivera és la principal icona d'una successió d'imatges que s'associen al país que estimen: canyars, tarongers, cases blanques, marines, arròs amb costelles, llaüts i guitarrons.

Vídeo: <http://www.youtube.com/watch?v=BLrdtgVdOkI>

El Último de la Fila. "Mar antiguo"

I per últim, **El Último de la Fila**. A grans trets, les lletres de **Quimi Portet** amb el grup sabien captar l'atenció de l'oient amb bones dosis de bogeria i humor absurd, tot i que sempre tenien un cert pòsit líric que passava a primer pla en les balades. Com aquesta tremenda cançó on **Manolo García** canta amb amor infinit al Mediterrani, una pàtria petita i fugaç que contrasta amb els huracans de les estepes del nord. La imatge de l'olivera va apareixent al llarg de tota la cançó i s'associa aquí amb el vi, el cant, els vells déus, els amics, el port on no s'apaga la llar de foc... "Mientras quede un olivo en el olivar, y una vela latina en el mar...". La cançó es va incloure al disc *Astronomia razonable* (EMI, 1993) i va tenir una secció de cordes dirigida per **Caroline Dale**. Ah! i el grup també la va gravar en italià. Doncs això: mentre quedin oliveres, aquí seguirem.

Vídeo: http://www.youtube.com/watch?v=FA_IHxquAOo